

העיתון דר' דוד פסיג מדווח מסיליקון וואדי

<http://www.passig.com>

מדד ה"אטימות"

מדד האטימות (Opacity Index) יכול להדריך מעצבי מדיניות ואנשי עסקים בתהליכי קבלת החלטות המשפיעות על צמיחה כלכלית.

המדדים הכלכליים שהתפתחו במאה האחרונה מתערערים, ואמינותם מתעמעמת. יותר מבעבר, הם פחות משקפים את מה שבאמת מתרחש בכלכלה המקומית והגלובלית. משום כך, ארגונים רבים בעולם מתחילים לפתח מדדים חדשים שיעזרו למקבלי החלטות העסקיים להעריך נכוחה את המצבים שעומדים מולם. אין מנוס, אומרים אנשים רבים, אנו חייבים לשפר ולרענן את כלי ההערכה שבידינו.

בטור הקודם הצגתי בפניכם את [מדד הגלובליזציה](#) שמתפרסם זו השנה השנייה. הפעם אני מבקש להביא לידיעתכם מדד חדש נוסף אשר תוצאותיו יפתיעו שוב לא מעט מכם. ישראל שוב מככבת בו בקבוצת הטובים יותר. הנה לכם עוד סיבה להתגאות במפעל הזה שנקרא מדינת ישראל. שלא תשעו לרוח הבכיינות המרחפת תדיר במחוזותינו.

מדד השקיפות

לא לחינם, [PricewaterhouseCoopers](#), מפתחי המדד, מדגישים שאין זה מדד השקיפות אלא מדד האטימות (Opacity Index). ההשלכות שלו יכולות להיות מרחיקות לכת עבור הגרועים שבו. העונש לאטימותם המערכתית של מדינות יכולה להוסיף [160 מיליארד דולר](#) לעלויות הנלוות להלוואות שמדינות גרועות יצטרכו להוסיף אם ברצונם יהיה להמשיך ללוות כספים מהמדינות הטובות יותר.

למה מדד כזה?

אטימות (Opacity) מוגדרת כ"חוסר בהירות, דיוק ופורמליות של התנהלות ארגונית ומוסדית מקובלת וקלה לפענוח".

ככל שהשווקים נעשים גלובליים יותר, המשתתפים במשחק הכלכלי מכירים בשונות המאפיינת את ההתנהלות העסקית שלהם. הם מכירים בהבדלי הבהירות, הגישה והעקביות שמניעה את הכלכלות שלהם. כלכלות לאומיות אחדות הן שקופות (Transparent) למדי. השחיתות המעטה יחסית שבהתנהלות העסקית שלהן כפי שהיא באה לידי ביטוי יחדיו במערכת השיפוט, באכיפה, במדיניות הכלכלית, בהוראות המיסוי וברגולציות החוק, מאפשרים התקדמות

כלכלית. לעומתן, כלכלות לאומיות אחרות הן יחסית סגורות. בחלק מהאספקטים הנ"ל או ככולם יש להן חזון שונה או שהן רק בשלבי התייעלות או בגרות. לכל ברור כי לסוגיית האטימות יש מימדים תרבותיים, מוסריים ופוליטיים. עם זאת, יש באפשרותו של מדד האטימות להבליט שאלה חשובה בכלכלות גלובליות: מה מחירן של התנהלויות מסוימות? מדד האטימות, לכן, הוא המדד הראשון מסוגו המנסה לכמת "סגירות" ו"אטימות" בכדי להעריך טוב יותר את העלויות העסקיות הנסתרות של כל מדינה.

מרכיבי המדד

בשלהי שנת 2000, [PricewaterhouseCoopers](#), ארגנה בעזרת תרומה מיוחדת, פנל של כלכלנים וחוקרים שנרתמו לפתח מודל אנליטי המקשר בין 5 משתנים המשפיעים על עלויות ההון של 35 מדינות. כזכור, אטימות (Opacity) מוגדרת כ"חוסר הבהירות, הדיוק והפורמליות של ההתנהלות הארגונית והמוסדית המקובלת והקלה לפענוח". בסופו של תהליך הם האמינו, כי בעזרת הכלי שפיתחו, יוכלו מעצבי מדיניות ומשקיעים ברחבי תבל, להעריך ביעילות גבוהה את הגידול בעלויות של ההלוואות שהם לוקחים ממקורות בינ"ל הנובע מהאטימות כפי שהיא משתקפת בפעילות שבתחומים הבאים:

- בהגנות החוקיות של העסקים באותה מדינה
- במדיניות המקרו-כלכלית שהיא מנהלת
- בדיווחים העסקיים של החברות או התאגידים שבתחומה
- בשחיתות שמקובלת בה
- ברגולציות שהממשל מנסח

שילוב הפקטורים הללו יכול להוות, לדעת המפתחים של סרגל האטימות הזה, לא רק כלי למדידת עלויות ההון אלא גם כלי למדידת המכשולים להשקעות החוץ הנעשות ישירות באותה מדינה ע"י גורמים בינ"ל. כמו כן, מעצבי מדיניות ממשלתיים שישתמשו בכלי לאורך זמן יוכלו לקבל תמונה ברורה יותר בדבר אלו רפורמות הן בעלי הפוטנציאל הגבוה להשפיע יותר על ההתפתחות הכלכלית של מדינתם.

אחת הדוגמאות היא הסוגיה של נטל המס שמדינות רבות מתחבטות בה. כולן שואפות לקצץ בנטל המס בכדי לעודד השקעות. מדד האטימות, למשל, מצא כי אם פרו הייתה מורידה את ציון האטימות שלה לרמה של סינגפור הייתה לזה השפעה על רמת השקעות הפנים והחוץ כאילו ממשלת פרו הייתה מקצצת 23% בנטל המס לעסקים. האירוניה היא שהנתונים מוכיחים כי על ידי רפורמות להורדת רמת האטימות, מדינות יכולות להגדיל את ההשקעות מגורמי חוץ מבלי לוותר על ההכנסות ממיסים.

דירוג המדד

מקבילת המיסוי הנוסף של	דירוג האטימות	מדינה	
------------------------	---------------	-------	--

הדירוג			
0	29	סינגפור	1
5	36	ארה"ב	2
5	36	צילה	2
7	38	בריטניה	3
12	45	הונג-קונג	4
15	48	איטליה	5
15	48	מקסיקו	5
17	50	הונגריה	6
19	53	ישראל	7
23	58	פרו	8

כאמור, המדד בדק [35 מדינות](#) ודירג אותם ב-5 [פקטורים](#) המעצבים את רמת האטימות של המערכות הפיננסיות והמשפטיות של המדינות. בשקלול הנתונים של חמשת הפקטורים, מדינת ישראל נמצאת במקום ה-7 מבין עשרת המדינות שנמצאות בראש הטבלה. ככל שהציון קרוב יותר ל-100 מצבה של האטימות בכי רע. סינגפור מובילה בראש והיא הפכה לסטנדרט של הכלי. בפקטור **השחיתות** אנחנו במקום [השלישי](#) מהטובים בעולם – סינגפור מובילה, בריטניה במקום השני, ואחריהם ישראל. בפקטור **הרגולציות** אנחנו במקום [התשיעי](#). לא תאמינו, הפקטורים הגרועים ביותר מבחינה ישראלית הם פקטורי האטימות של המערכות המשפטיות, הכלכליות והחשבונאיות שלנו –

בפקטור **המשפטי** אנחנו במקום ה-17, **בחשבונאי** אנחנו במקום ה-17 **ובכלכלי** אנחנו ב-15. המשפטנים הכלכלנים, ומנהלי החשבונות שביניכם, נא שימו לב. אתם מורידים לנו את הרמה! יש עוד הרבה עבודה לעשות במערכות הישראליות. לאמיתו של דבר, המס הנוסף הנחבא שמוטל על כולנו בישראל, לפי המדד הזה, הוא עוד 19%. שימו לב האנשים באוצר, אתם יכולים להוסיף אחוזים רבים בהכנסות המדינה ולו רק אם תשפרו את האטימות במערכת הכלכלית והחשבונאית שלנו. עם זאת, אנחנו במקום טוב יחסית למצב בו נמצאת המדינה מאז היווסדה.